

REKTAALITUTKIMUS. PERÄSUOLEN REIKÄ. DIVERTIKKELI. VATSAKALVON-TULEHDUS. EUTANASIA.

Diaarinumero: 3894/0033/2017

Lausunnon antopäivä: 1.12.2017

Lausunnonpyytjä X:n mukaan koiran peräsuoli vahingoittui ELL A:n suorittamassa eturauhastutkimuksessa koiran muututtua heti hyvin kivuliaaksi toimenpiteen yhteydessä. ELL A suositteli tarkempia jatkotutkimuksia ja koira vietiin saman tien ELL B:n vastaanotolle. ELL B teki koiralle rektaalitutkimuksen, jonka suorittamisen yhteydessä koira oli ollut entistäkin kivuliaampi. Koiran voinnin huononnutta omistaja vei koiran vielä illalla ELL C:n vastaanotolle, ja omistaja oli pyytänyt häntä tarkistamaan, olisiko peräsuoleen tullut vaurio tehdyssä tutkimuksessa, mutta ELL C ei tutkinut peräsuolta omistajan mukaan hänen esittämästään pyynnöstä huolimatta. Koiran voinnin huononnutta edelleen koira vietiin uudelleen seuraavana aamuna ELL B:n vastaanotolle, joka ei X:n mukaan tutkinut peräsuolta käynnillä hänen esittämästään pyynnöstä huolimatta. B:n kehotuksesta koira vietiin samana päivänä tehohoitoon, jossa havaittiin peräsuoleessa reikä, mikä oli aiheuttanut vakavan tulehduksen ja verenmyrkytyksen. Toivottoman ennusteen vuoksi koiran hoidossa päädyttiin eutanasiaan.

Tapahtumatiedot

X:n omistama koira tuotiin ELL A:n vastaanotolle siemennesteen tutkimusta varten. Koska eturauhasvaivat voivat olla huonon siemennesteen laadun taustalla, ELL A tutki koiran eturauhasen tunnustelemalla eturauhasta sormella peräsuolen kautta. ELL A kiinnitti huomiota tutkimuksen aikana siihen, että koiran peräaukko oli turpean näköinen. ELL A tunsi epätasaisuutta suolen seinämässä, mikä esti osin eturauhasen tunnustelun. Muilla alueilla peräsuolen seinämä tuntui normaalilta. ELL A epäili eturauhasen suurentumista ja suositteli eturauhasen tarkempaa tutkimista tulehduksen tai kasvainmuutoksen varalta. Omistajan mukaan koira alkoi oireilla rektaalitutkimuksen jälkeen ja oli kivuliaan oloinen. ELL A kirjasi peräsuolen ja peräaukon tutkimuslöydökset potilaskortille ja ilmoitti niistä omistajalle samana iltana, kun oli kuullut koiran kipuoireiden jatkuneen käynnin jälkeen. Lisäksi ELL A yritti tavoittaa jatkohoidosta vastanneen eläinlääkäriin kertoakseen rektaalitutkimuksessa todetuista muutoksista.

Omistaja vei koiran ELL B:n vastaanotolle heti lähdettyään ELL A:n vastaanotolta. ELL B teki koiralle rektaalitutkimuksen. Koira aristi voimakkaasti tutkimusta, eikä ELL B pystynyt suorittamaan tutkimusta kunnolla. ELL B ei todennut peräsuoleessa epänormaaleja löydöksiä ja tulkitsi koiran voimakkaan reagoinnin eturauhasen aristukseksi. Lisäksi ELL B tutki eturauhasen ultraäänellä ja totesi sisärakenteessa lievää epätasaisuutta sekä tutki vapaasti lasketun virtsanäytteen. Koira sai epäillyn eturauhasen suurentuman ja kivun hoitona antitestosteronipistoksen ja meloksikaami-tulehduskipulääkkeen.

Koiran oireet eivät kuitenkaan helpottaneet, ja omistaja hakeutui saman päivän iltana ELL C:n vastaanotolle. ELL C kiinnitti huomiota peräaukon alueen turvotukseen, mikä ei ollut ELL C:n mukaan kuitenkaan merkittävää, mutta ei tehnyt rektaalitutkimusta koiralle eikä mitannut koiran lämpöä, koska tiesi alueen olleen kivulias tutkia aikaisemmalla käynnillä, eikä nähnyt syytä ehdottaa uutta rektaalitutkimusta (omistajan mukaan hän pyysi ELL C:ä tutkimaan peräsuolen, mutta ELL C:n

selvityksen mukaan omistaja oli sitä mieltä, että sitä ei saa enää tutkia). ELL C antoi koiralle opiaattikipulääkkeen ja kehotti suihkuttamaan peräaukon aluetta.

Koiran vointi heikkeni yön aikana ja omistaja hakeutui uudelleen ELL B:n vastaanotolle seuraavana aamuna. ELL B tutki koiran ja totesi vakavaan yleisinfektioon viittaavat löydökset ja päätyi lähettämään koiran tehohoitoon. ELL B ei suorittanut rektaalitutkimusta uudelleen käynnin yhteydessä (omistajan mukaan hänen esittämästään pyynnöstä huolimatta).

Tehohoidossa todettiin, että koira oli shokki-tilassa. Rektaalitutkimuksessa todettiin verenpurkauma ja turvotusta peräsuolella sekä peräsuolen seinämän repeämään viittaava reikä peräsuolen seinämässä. Koira lopetettiin huonon ennusteen takia ja lähetettiin ruumiinavaukseen. Ruumiinavauksessa todettiin peräsuolen loppuosassa (noin 2.5 cm peräaukosta) 1.2 cm kokoinen divertikkeli eli paikallinen peräsuolen epänormaali umpipussi, jonka seinämä oli revennyt, minkä seurauksena oli syntynyt bakteeriperäinen vatsakalvontulehdus. Divertikkelin seinämässä todettiin mikroskooppisessa tutkimuksessa rappeumaa ja lihaskudoksen korvautumista sidekudoksella.

Tapauksen arviointi

Peräsuolen divertikkeli on erittäin harvinainen muutos koiralla. Divertikkelin alkusyy jää usein tuntemattomaksi; se voi olla synnynnäinen, mutta divertikkeli voi myös syntyä esim. pidemmän aikaa sitten tapahtuneen peräsuolen vaurion, vierasesineen tai ummetuksen seurauksena. Peräsuolen divertikkeleitä on raportoitu yleisimmin keski-ikäisillä uroskoirilla. Yleisimmin kuvailut oireet ovat peräaukon turvotus ja ulostamisvaikeudet. Divertikkelin seinämärakenne on usein heikentynyt. Epäily divertikkelistä voi syntyä rektaalitutkimuksen yhteydessä, mutta muutoksen toteaminen edellyttää pääsääntöisesti alueen kuvantamista varjoainetutkimuksilla tai peräsuolen tähystystä. Peräsuolen repeämä rektaalitutkimuksen yhteydessä on äärimmäisen harvinaista ja edellyttää, että peräsuolen seinämässä on muutos, joka heikentää seinämärakennetta.

ELL A tutki koiran hedelmättömyyden takia, eikä potilastiedoissa ole mainintaa aikaisemmista ulostamisvaikeuksista. Tapauksessa on todennäköistä, että koiralla oli oireeton peräsuolen divertikkeli, jonka seinämärakenne oli heikentynyt ja tästä syystä seinämävaurio eteni todennäköisesti ELL A:n suorittaman rektaalitutkimuksen yhteydessä. Rektaalitutkimuksen yhteydessä ei ollut merkkejä akuutista vauriosta (esim. verenvuoto) eikä vauriota ollut syytä epäillä. Lautakunnan arvion mukaan ruumiinavauksessa todettu seinämärakenteen muutos huomioon ottaen olisi ollut mahdollista, että muutos olisi myöhemmin revennyt myös itsestään.

ELL B suoritti hyvän eläinlääkintätavan mukaisesti rektaalitutkimuksen koiralle ensimmäisellä potilaskäynnillä, muttei havainnut poikkeavia löydöksiä peräsuolen seinämässä. Rektaalitutkimus ei ole poissulkeva peräsuolen seinämämuutosten osalta, ja joissain tapauksissa peräsuolen muutosten toteaminen edellyttää peräsuolen tähystystä ja/tai varjoainetutkimuksia. Käsiteltävässä tapauksessa rektaalitutkimusta vaikeutti se, että alue oli kivulias tutkia. ELL B olisi voinut rauhoittaa koiran peräsuolen tarkempaa tutkimusta varten, mutta lautakunnan arvion mukaan ELL B:n toimenpiteet olivat riittävät ottaen huomioon, että oireilu oli alkanut vain hetkeä aikaisemmin eikä koira ollut saanut vielä mitään oireenmukaista hoitoa. Jälkikäteen ei voida tietää, olisiko seinämämuutos voitu todeta tässä vaiheessa, jos koira olisi ollut rauhoitettuna tutkimuksessa.

ELL C ei tehnyt koiralle rektaalitutkimusta ensimmäisen hoitopäivän iltana, kun koira vietiin uudelleen vastaanotolle oireiden jatkuttua aikaisemmin päivällä aloitetusta hoidosta huolimatta. On erittäin epätavallista, että kipuoire kestäisi useita tunteja rektaalitutkimuksen jälkeen ja ELL C:n olisi

tullut lautakunnan arvion mukaan ottaa huomioon mahdollisuus, että kyseessä ei ole eturauhasperäinen kiputila. Lautakunnan näkemyksen mukaan ELL C menetteli osin virheellisesti perustaessaan tilannearvion aikaisemmin päivällä tehtyihin tutkimuksiin. Tässä tapauksessa koiran oireet ja löydökset viittasivat peräaukon/peräsuolen alueen ongelmaan ja olisi ollut hyvän eläinlääkintätavan mukaista tutkia alue huolellisesti esim. rauhoituksessa, kun oli selvää, ettei tilanne ollut rauhoittunut oireenmukaisella kipulääkityksellä. On kuitenkin epävarmaa, olisiko täydellinen seinämän repeämä ollut todettavissa ensimmäisen hoitopäivän iltana tapahtuneella käynnillä, koska on myös mahdollista, että aikaisemmin aamulla tehty rektaalitutkimus aiheutti vain osittaisen seinämävaurion, joka kehittyi täydelliseksi seinämän repeämiseksi myöhemmin illan ja/tai seuraavan yön aikana. Tästä syystä ei asiakirjojen perusteella voida todeta, olisiko koiran lopetuspäätökseen johtanut peräsuolen seinämän repeämä ollut mahdollista todeta käynnin yhteydessä. Lisäksi on epävarmaa olisiko seinämävaurion toteaminen edeltävänä iltana muuttanut lopputulosta; peräsuolen alueen korjaava kirurgia on haastavaa, mikä edellyttää kirurgista erityisosaamista ja peräsuolen läpäisevään vaurioon liittyy aina voimakas komplikaatoriski, erityisesti riski vatsakalvontulehduksen kehittymiselle.

Lautakunnan arvion mukaan ELL A ei ole tehnyt hoitovirhettä X:n omistaman koiran hoidossa. Koiralla todettu peräsuolen seinämän repeytyminen johtui piilevästä peräsuolen divertikkelistä, joka oli heikentänyt peräsuolen seinämää ja sellaisenaan olisi voinut johtaa seinämän repeämiseen myös ilman edeltävää rektaalitutkimusta. Asiakirjojen perusteella ei ole todettavissa, että rektaalitutkimus olisi suoritettu huolimattomasti.

Lautakunnan arvion mukaan ELL B ei ole tehnyt hoitovirhettä X:n omistaman koiran hoidossa kummallakaan käynnillä. ELL B suoritti asianmukaisen rektaalitutkimuksen koiran ensimmäisellä käyntikerralla eikä todennut epänormaaleja löydöksiä ja perusti päätöksen eturauhasperäiseen kivun hoidosta käynnin yhteydessä todettuihin löydöksiin. Seuraavana päivänä tapahtuneella käynnillä ELL B ohjasi koiran asianmukaisesti jatkohoitoon havaittuaan viitteitä vakavasta yleisinfektiosta. Lautakunnan arvion mukaan ELL B:n olisi hyvän eläinlääkintätavan mukaisesti kuulunut suorittaa rektaalitutkimus seuraavan päivänä tapahtuneen käynnin yhteydessä, erityisesti koska koiran oireet paikallistuivat paksusuolen/peräaukon alueelle. Koska koiralla oli tässä vaiheessa jo merkkejä vatsakalvontulehduksesta, ei rektaalitutkimuksen suorittamatta jättäminen muuttanut enää tässä vaiheessa koiran ennustetta. Lisäksi koska ELL B oli tehnyt päätöksen ohjata koira jatkotutkimuksiin paremmin varusteltuun eläinsairaalaan, voidaan pitää osin hyväksyttävänä, ettei ELL B suorittanut kaikkia tutkimuksia itse ennen kuin lähetti potilaan eteenpäin.

Lautakunnan arvion mukaan ELL C ei menetellyt täysin hyvän eläinlääkintätavan mukaisesti jättäessään tutkimatta alueen, johon koiran oireet paikallistuivat ja perustaessaan hoitopäätöksensä toisen eläinlääkärin aikaisempiin tutkimuslöydöksiin. Kuitenkin on epävarmaa, olisiko peräsuolen repeämä ollut todettavissa, mikäli ELL C olisi suorittanut huolellisen rektaalitutkimuksen ensimmäisenä hoitopäivänä ja olisiko muutos ollut kirurgisesti korjattavissa ilman komplikaatioita. Näin ollen lautakunnan arvion mukaan ELL C:n osin puutteellinen menettely ei ole riittävässä syy-yhteydessä tapahtuneeseen vahinkoon.

ELL A, ELL B ja ELL C eivät ole tehneet eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua vahingonkorvausvelvollisuuden perustavaa hoitovirhettä X:n omistaman koiran hoidossa.